

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)

Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS

Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	8 kor
Félévre	4 "
Negyedévre	2 "

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Munkapárti ellenzék.

Az indenmitási viták alkalmul szolgáltak úgy ezúttal, mint az Eszterházy kormány alatt, hogy a munkapárt levizsgázzék az ellenzéki légtornászati elemeiből. Pálok léptek az árénára, akik a papa vezetésével megindokolták, hogy miért bizalmatlanok a kormánnyal szemben? Hát bizony ez a fellépés csak amolyan tehetségtelen kezdők műkedvelő játéka volt, ami messze-menő reményekre nem jogosít. Elhisszük, hogy nehezen megy nekik ez a szerep; nem úgy nevedektek. Meg aztán olyan szomorú öszi szelek fúdogálnak a munkapárti fészkek körül. Nem alkalmas ez a munkapárti szívek felvillanyozására. Jaj, a politikai kenyér keserű, ha nem a hatalom asztalánál esszük, a pártklub is hideg, ha hiányzik belőle a miniszterelnök. És ők egy örökkévalóságra rendezkedtek be. Mert Lukácsban még nem nagyon bíztak. Elvégre bizonyos szépség hibák történtek a párt születésénél, amiket nem lehet flas-trommal beragasztani. Félték egy kicsit a következményektől. A sólovag ugyan kijelentette nekik a folyosón, hogy meg sohasem ültünk úgy a nyeregben, mint most, de hát ez már örökké ismétlődő cirkuszi jelenete a magyar politikai életnek, hogy valahányszor a kormányvezető dífcekedett a nyereggel, egy hónap múlva

a nyereg gazdát cserélt. Lukács is úgy járt. Ezúttal pláne a kir. törvényszék szedte őt le a ló hátáról. Ez veszedelmet jelentett. Hátha folytatása lesz a dolognak! Csak egy lemezt kell kiemelni a kártyavárból, s összeomlik teljesen. De ez a vihar elmúlt szerencsésen. Jött Tisza átvette a pártot inventáriummal s az országot választás nélkül. Ekkor már tudták, hogy legfennebb egy új honfoglalás zavarhatja le őket az örök napsugár magaslatáiról. Átadhatták tehát magukat a munkapártiság édes gondolatának. Jaj, de már Berzsenyi megmondta Horátius nyomán, hogy felforgat a nagy századok érceke mindent, még a munkapárti uralmat is. És így egy szép napon arra a keserű való-ságra kellett ébredniük, hogy ők ellenzé-kiék; ellenzékiék ennek a szónak minden savanyú következményeivel. Oh milyen szomorú dolog ez. Nyílnak a miniszteri tárcák s nem nekik; virágnak az állam-titkári, főispáni székek, s nem nekik; moz-gásba jönnek a hatalom kerekerei, s nem az ő szavukra. Milyen szomorú ősz ez az ellenzékiesség. Aki nem szokta meg a kényelmet, az nem érzi úgy a nélkülözések keserűségét, de aki már úszkált a szősz-ban, annak nehezen megy a koplalás. Aki a tündérországbán járt, annak örökre fe-ledhetetlenek az elveszített paradicsom álmai. És ilyen hangulatban még ki is kell

állniok s meg kell okolmók, hogy bizal-matlanok a kormánnyal szemben. Mert bizalmatlanok. Hogy is lehetnének biza-lmatlanok egy kormány iránt, amelynek nem ők sütkéreznek a fényében, s amely-nek nem ők fogják fel jótékony melegét? De mit is hozzanak fel a kormányról? Hiszen még azt sem mondhatják róla, hogy erőszakoskodott, terrorizált a vá-lasztásokon, mert az új kormány még nem választatot. Nem vághatják a kormányt támogató pártok szemébe, hogy pénz s szurony hozta őket a parlamentbe, mert a sómanipulációt a törvényszék nem ezek-kel szemben állapította meg. Törvényte-lenségek ellen sem filippikázhatnak, mert a június 4., a zsebkendő idill, a parlamenti őrség aktív szerepe a házban nem az új kormány és pártja nevéhez fűződik. Na, de azért nagy nehézségek után mégis összehordták a bőséges bizalmatlansági anyagot: egy szalonkocsit, egy újonnan szerzett autót, s egy idült a záróra után. Ebből a sovány kosztból kell most nekik megélni, ebből kell most ellenzéket játszani. Bizony, ez vékony hadi koszt, nagyon szirtalan politika, de a nemzeti munka pártjától többet nem is várunk. De hang-zottak el mélyebbre néző dolgok is. Tisza is. Farkas Pál is emlegetett bizonyos „családi berendezkedéseket” még pedig olyan fokban, ami „páratlan a magyar po-

„A Magyar Humanisztikus Gimnázium Hívei Egyesülete“.

(Folyt. és befejezés.)

Nem szorul hosszabb bizonyításra, hogyha valaha, akkor most volt időszerű a gimnázium híveinek tömörítése. Ma a gimnázium élő szervezet, ha vannak tanítványai, akiket meggyőzött a klasszikus nyelvek nevelő értékéről, akkor ezeknek tanítványa lesz a legerősebb bizonyíték ez iskola igaza mellett. Hogy ez a tömörülés befolyással lesz-e a reform sorsára, az szinte másodrangú kérdésnek látszott; itt többről van szó, mint egy a d h o c mozgalomról: állandó szövet kellett teremteni, amely a gimnázium ügyét, a gimnázium igazát védelmezi minden, bár-homán jövő támadással szemben. Belátja-e művelt társadalmunk egy ily mozga-lom, egy ilyen egyesület szükségét s haj-landó lesz-e zászlónk alá állani? Barátaink közül sokan kételkedtek, kulturánk túlsá-gosan nehéz próbájának tartották, ellen-

feleink már előre gúnyolódtak és örven-deztek balsikerünkön. Az eredmény a bizakodóknak adott igazat. Híveink tekin-télyes számban egyesültek s jóllehet a reform nemsokára más, egészségesebb irányba látszott fordulni, megalakulásunk után néhány héttel megindult a véres áradat, amely a művelődés kérdései iránt való érdeklődést hosszú időre háttérbe szorította: mi mégsem maradhatunk tét-lenek, hanem már most kell készülnünk a jövőben ránk váró feladatok megoldásá-ra.¹⁾

A megalakulás történetét a követke-zőkben adjuk.

1913. december 13.-án volt az első, előkészítő értekezlet, amelyen H e g e d ű s István egyetemi tanár elnökölt. F ö r s t e r Aurél ismertette a kibocsátandó felhívás szövegét. Többen szövegezték az ügyhöz s R o m b a u e r Emil (azóta meghalt) fő-reáliskolai igazgató léteire is erélyesen védelmére kelt a gimnáziumi klasszikus oktatásnak. Majd egy bizottságot választ-

1) „Magyar Gimnázium” I. füzet 8.—9. l.

tottak, melynek mindenekelőtt az volt a feladata, hogy minél több kiváló, ismert-nevű emberünket nyerje meg az ügynek. Az erre a felhívásra támadt visszhang ör-ventetes bizonyoságként szolgált annak, hogy hazánkban is vannak a művelt tár-sadalom minden részében, a legkülönbé-lyebb értelmiségi pályákon mozgó emberek között a gimnáziumnak lelkes hívei, akik nem nézik közömbösen az olyan áramla-tokat, amelyek ezt az iskolát gyökerében támadják meg, úgy hogy az alakuló ülésen már 500 tag csatlakozását jelentette a tit-kár. Az alakuló közgyűlést 1914. június 6.-án tartotta az egyesület. Hegedűs Ist-ván mint az előkészítő bizottság elnöke nagyhatású beszéddel, mely a klasszikus sellem valóságos panegyrisze volt, nyitotta meg a rendkívül népes és illusztris közgyűlést. „Lehet hát érteni — így fejez-te be beszédjét — azt a mozgalmat, mely egyesületünk megalakulásá-hoz vezetett. A középiskolai reform bármilyen módon valósul (és örömmel mond-hatomi, hogy szerencsés megoldás felé ha-

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnevnek örvendő és legrégibb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

litikai életben. Tehát jól megértsük: páratlan. Ilyen még nem volt. És ezt Tisza mondja! Hát ez páratlan! Páratlan Tiszának s társainak! A feledékenység bizonyos tegnap történt dolgokkal szemben. Úgy látszik, ha egy kormánypart megbukik, akkor mindjárt iszik is a Lethe vizéből s elfeledi a maga kis játékaát, Tisza is elfeledte, hogy az ő regiméje alatt a sógor a belügyminiszteri székben ült; a sógor egyik sógora főispáni és kormánybiztosi hivatalt viselt stb. stb., hogy ne is említjük a főispáni sasi főnököket, akik képviselői mandatumhoz meg egyébbhez jutottak a puritánság örök dicsőségére.

És még valami páratlan: Tiszának egy homérián naiv kijelentése amivel szintén a bizalmatlanságát indokolta: „mutassanak egy munkapárti főispánt, aki visszaelt a hatalmával.” Ez is páratlan. De mutattak is neki azonnal. Soha ellenfelei oly készségesen nem teljesítették kívánságát, mint ez alkalommal. Csak úgy zúdultak feléje a főispáni nevek. És mi is segítőtünk neki, ha kívánsága annyira égő. Jöjjön csak el Tisza a megyei központokra, s kérdezze meg a megyei hivatalnokokat. Ezek majd elmondják, hogyan tették le az asztalra eléjük jótékony főispáni kezek az ivet: ön be fog lépni a munkapártba! Hogyan kaptak a renitensék ultimátumot, hogyan mentek panduri vezetéssel megyebizottsági tag választásra s hogyan vigyáztak a panduri szemek, amíg leadják a hivatalos cédulát, amely áruló színekben játszott, játszott, nehogy svindlinni lehessen. Menjen csak, kérdezze meg. Az adatokat különvonalattal szállíthatja maga után.

És ezzel aztán ki is merült az új ellenzék erkölcsi tökéje. És mi megnyugszunk, hogy nem lehet nagy baj annál a kormánynál, ahol az ellenzéknek csak egy

autóval, egy szalonkocsival, egy vacsorával kell az ország színe elé állnia s ebből kell egzisztenciális tökéét faragnia a maga számára.

Innen — onnan.

Rooswelt készül. Minden idők inkognito legnagyobb vezére megint felszínre került. Multkoriban olvastuk róla, hogy a front helyett a sajátban kívánja szolgálni a háború ügyét. Elvégre a sajtó is hatalom, nagy hatalom, különösen most amikor már csak a sajtóval lehet még ideig-óráig boldogítani az ententei szíveket. Ebbe bele is nyugodtunk. De ő nem. Ma már megint egyébre határozta el magát. Visszatért első szerelméhez: a hadvezérséghez. Megint hadvezér akar lenni. De előbb a régi próféták szokása szerint elvonul a világtól és bójtól. Ez magyarul annyit tesz, hogy szanatóriumba megy, fogyasztó kúrát csinál, mert kiterjedt bájai akadályozák a hadvezéri munkában. Helyesen és okosan. A hadvezér készüljön rá minden eshetőségre. Bizony a csatamező furcsa valami, ott sokszor még szaladni is kell. Kedves Rooswelt Mester! Soha jobbkor nem érvényesítheti újabb képességeit mint most. Gyorsan fogyassza le magát s aztán siessen az olasz frontra.

A szerető. Bródy Sándor megint elkövetett egy darabot. Hogy mireféle pletyka, vagy micsoda tények alapján, azt nem tudjuk, s nem is vagyunk kíváncsiak rá. A darab előadását azonban megtiltották s ebből megtudtuk, hogy egy velünk szövetségben levő uralkodóház atyafiságáról van szó. Persze Az Est s a többi hasonzorú újság nekivág a rendőrségnek, belügyminiszternek s mindennek ezért a szentségtörésért, a szabad sajtó elnyomá-

sáért stb. stb. s tesz nagy sírást, óbégatást és üvöltést. Hát persze, persze. De most fordítsuk meg a helyzetet. Tegyük fel, hogy a mi uralkodó családunkról vagy valamilyen rokonáról irtak volna s adtak volna elő a jelen időkben Német- vagy Törökországban vagy Bulgáriában ilyen Brody-féle darabot. Vajjon mit szóltak volna hozzá Az Est et consortesei? Úgy-e, hogy lett volna nagy jajdulás? Úgy-e, hogy neki mentek volna ennek az izetlen-ségnek? Úgy-e, hogy Fényes László interpellált volna miatta? Úgy-e követelték volna a miniszterelnöktől, hogy szerezzen elégtételt? Legyen hát egy szemernyi logikánk, mert erre a háborúban is szükség van. Már bizony ránk nézve mégiscsak nagyobb értékű szövetségeseink megbecsülése homi kétes illatú irodalmi vi-rágszálaknál.

H I R E K.

— **Halottak napja.** Régen úgy elkomolyodtunk erre a szóra. Volt egy nap, amikor rá gondoltunk a koporsóra; egy nap, amikor kigyúltak a pislogó mécsesek, megannyi szemei az örökkévalóságnak, amiken át benézünk a másik világ mély-ségeibe; amikor megemlékezünk, hogy egykor nekünk is megogtatnunk kell a nagy ércakupon, ahonnan nem tér vissza többé senki. Szinte jól esett, ha a késő ős melanchóliája betöltötte lelkünket s valami titkos intó csengő átszólt nekünk az örökkévalóság partjairól. Ma már elfásultunk erre a szóra is. Istenem, hát nincs ma minden nap halottak napja? Három éve elmúlt, hogy kifennettük a halál kaszáját; három éve segítünk neki minden módon; három éve, hogy gyűlöljük az életet,

lad) nem felesleges dolog híveket szerezni a humanisztikus gimnázium által kitűzött eszményi iránynak. Minél változatosabb középiskolai rendszer fejlődik ki, a nemzet vezető elemeinek képzésében a klasszikus tanulmányok nélkülözhetetlenségét hirdetni, a különböző iskolai típusok mellett ez igazi humanisztikus gimnázium fenntartására, fejlesztésére törekedni, a klasszikus nyelvek tanításának minél eredményesebbé tétele érdekében mindent megtenni a helyes módszer alkalmazásával, a művelt társadalom fölvilágosításával ez ellen-séges áramlatokkal szemben a humanisztikus hagyományokat megvédeni; ez a mi feladatunk. Ily irányban fordult a szervező bizottság a társadalom legelőkelőbb kö-reihez és felhívása oly széles körben talált visszhangra, hogy a visszhang százszoro-san erősebb volt, mint maga a felhívás hangja...” Az élénk tetszéssel fogadott elnöki megnyitót után a bizottság előadója Förster A. olvasta fel jelentését, melyben szembeszállt a gimnázium hívei legveszélyesebb ellenségével az u. n. p a e d a g o g i a i u t i l i t a r i z m u s s a l, amely „minden középfokú oktatást egy r o s s z u l a k a l m a z o t t h a s z n o s s á g i e l v é s k ö i b a a k a r v e n n i. Hasznos dolgokat kell az iskolában tanítani — de hiszen mindenki ezt akarja, ezt akarjuk mi is. Nagy tévedés azonban a hasznosság ismertető jegyét az ismeretanyag gyakorlati hasznavehetőségében keresni. Régi tapasztalat, hogy

az iskolából kikerülve rohamosan felejtünk mindent, amit tanultunk s ezért a tanítást meg a módszert szokták okolni...” A humanisztikus gimnáziumról szólva, nagyon helyesen és igazán mondja: „Tapszatalati tény, hogy gimnázistánk általában jobban boldogulnak még a műegyetemen is, mint realistánk s ezt minek köszönhetnék más-nak, mint annak az „esprit de finesse”-nek, amelyet a gimnázium bennök kifejlesztett.” „Adjanak nekem egy diákot, aki tudja a latin grammatikát és jótáll a kémiai tudásáért”, így nyilatkozott a bécsi egyetem kémia-professora, mikor valaki csodálkozott azon a megfigyelésén, hogy legjobb tanítványai nem a realiskolából, hanem a gimnáziumból kerülnek ki. Hasonló álláspontot foglalt el minálunk nagy matematikusunk, König Gyula is...” Ezentán Takács Menyhért, jászóvári prépost, az Orsz. Közoktatási Tanács második elnöke beszélt. Gyönyörű beszédjéből, amely a h u m a n i z m u s p a e d a g o g i á j á t f e j t e g e t t e, legyen szabad néhány gondolatot közölnünk. A tudós és ékes-beszédű főpap így szólt: „Tisztelettel, csodálattal hajlom meg az exakt tudományok előtt. Az exakt tudományok haladhatnak a föld középpontjától a sarkesillagig, minden vívmányaik és minden tudományos fölfedezéseik előtt meghajolhatunk, de hozzá kell tennünk, hogy mindez, bármint szép, bármint hasznos és bármint okos, az ember lelkiségének előmozdítására nem

szolgál, felvilágosít, bátorít, biztat, de a lelket, amely az élet szebbik és jobbik oldalát van hivatva megismerni, ki nem művelte soha. A lelket nem lehet a természet kezére bízni. Az ember használja fel a természet adományait, ieszse el a természet titkait, fizikai és materiális jólétet teremtsen magának, de ne feledje el, hogy mindez a lelkiség kultusza nélkül való. A lélek biztosan és erősen a humanizmus eszközeivel nevelhető, ethikai és eszthetikai igényei az örök szépség, jószág és igazság eszméivel elégíthetők ki, melyre a lélek, ez a mikrokozmos, a nagy világ mechanikus és vegetatív berendezésével szemben oly nagyon rászorult. A modern élet materiális igényeket támaszt, amelyeknek kielégítéséért folyik a politikai és társadalmi harc. A népek százezrei a durva monizmus karjaiba vetik magukat. A nevelés művészeinek e vad roham útjából ki kell térniök s a maguk műtermében, az iskolában kifejezni a természeti szepet úgy, ahogy a humanus lélekben megtermékenyült; úgy, amint ezt az Isten képmására teremtett ember megérdemli; úgy, amint a humanus élet igényei megkövetelik. úgy, amint az ethika- eszthetika cél szolgálatában kipróbált eszközök lehetővé teszik. És ezzel nem álljuk útját semmi más iskolának, amely az életnek nevel. Mi a klasszizmus finom műszereivel, nyelvvel és irodalmával dolgozunk akkor, amikor humanus lelket művelünk, amidőn az emberek legjávát kívánjuk nevelni a közesz-

szemfedőt borítunk az új szemekre, s még azt mondjuk, hogy ma halottak napja? Menjtek el a földi mezőkre, az Isonzó szikláira, a Duna partjára, a Kaukázusba s kérdezzétek meg, hogy nincs ott minden nap halottak napja? Óh Uram, vedd el tőlünk a rekviemet, törd ketté a halál sarlóját, s hozd el nekünk az élet napját.

Elfáradtunk már a gyászban
Az öröm se kell nekünk,
Mikor fárasztod ki a halát?
Mikor szánsz meg, óh Istenünk?

Elsírtuk a könnyeinket,
Elhordtuk a gyászruhát;
Mikor téped szét a felhőket?
Mikor látjuk meg szent orcad?

Megapadt a bölcsek száma,
Megnöttek a temetők.
Nem zárod le a koporsókat?
Úr lesz mindig a földi gög?

Állítsd meg a halál kezét,
Ragyogjon a napsugár,
Kacagjon újra ránk az élet,
Óh Isten, jöjj, óh jöjj el már!

— **Minden szent napján** az ünnepélyes istentiszteletet Zomora Dániel praelátus-kanonok tartotta a székesegyházban, Sándor Imre s. lelkész predikált. Délután a halottak iránti kegyelet adóját rótták le a hívek a szokottnál kisebb fényvel, de nem kisebb melegséggel. Az új temetőben Balázs Ferenc praelátus-kanonok mondott a komoly időkhez méltó és főlemelő beszédet. Halottak napján d. e. 9 órakor püspök urunk mutatta be az engedtelő áldozatot a háború halottaiért. Az istentiszteleten jelen voltak a katonai és polgári hatóságok is. Dél előtt 10 órakor tartották a szokott plebaniális gyászistentiszteletet a meghalt hívekért.

mék hirdetőinek, a százezrek vezetőinek, az út, igazság és élet védelmezőinek, kibékítőinek azokért a folytonos családásokért, melyekkel a gyakorlati élet lestíjtja az embereket. Mi azt kívánjuk, hogy maradjon meg a gimnázium továbbra is a humánus nevelés műhelye, amelynek neveltjei a népek díszei és jötevői." Még Apponyi Albert gróf emelkedett szóllásra. Remek beszéde ékes apológiája a humanisztikus tanulmányoké, amelyek iránt Apponyi — mint beszédjében mondá — „mélyen átérett, mert mélyen meg tapasztalt szeretettel” viseltetik.

Megválasztották végül a tb. elnököket — kegyelmes püspök urunkat is — az igazgatóságot s a választmányt. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Adjá Isten, hogy az Egyesület mielőbb megkezdhesse érdemleges működését; mert — mint Berzeviczy Albert, az Akadémia elnöke bécsi előadásában is kiemelte — át van hatva attól a meggyőződéstől, hogy a humaniorákra, a humanisztikus képzés általános emberi ideáljára, ha valaha, úgy a mostani borzalmas világháború lezajlása után nagy szerep várakozik: a közveletének szerepe, mely elsősorban van arra hivatva, hogy mint a művelt nemzetek kipróbált, régi köztulajdona újra áthidalja a nemzetek közt oly hirtelen támadt rettenetes szakadást s újra lehetővé tegye a szellemi alapokon álló békés, testvéries egyetértést.

Philologus.

— **Gimnáziumunk ünnepélye.** A vallás-és közokt. miniszter rendeletének megfelelően gimnáziumunk is rendez ünnepélyt a háború hőseinek emlékezetére. Az ünnepélyt vasárnap d. e. tartják meg fél 11 órakor a gimn. tanácskozó termében. Az ünnepség sorrendje énekszámokból és szavazatokból van összeállítva. Az ünnepi beszédet Zlamál Ágost igazgató tartja. A hősök sírjainak fenntartására szívesen vesznek önkéntes adományokat. Külön meghívók nem lesznek, az igazgatóság ezen az úton hívja meg a közönséget.

— **Ha majd a fiúk haza jönnek...** Úgy készültünk s készülünk még mindig arra a boldog napra, mikor a fiúk hazajönnek. Elgondoltuk, hogy fog kigyúlni arcunk az örömtől, hogy öleljük magunkhoz őket, hogy fogunk sírni a boldogságtól, hogy hűtjük tele őket virágokkal. De az a nap csak késik, egyre késik. Sők ezalatt lassankint mind haza kerülnek némán, hidegen. A szemük megtört, az ajkuk hangtalan, csak a koporsójuk virágos. S a lelkünk felzokog, de nem az örömtől, a könnyünk rájuk hull, de nem boldogságtól, kezünk összekulesodók, de csak az elfojtott fájdalomtól... Laci is itthon van már, a mi Lacink, a legszebb diáklelkek egyike, akiket gimnáziumunk nevelt. Két évig pihent a kolomeai temetőben, az idegen földben, most már a marosbretteyi családi sírboltban nyugosznak porai, oda helyezte el a meleg szülői kegyelet október 27.-én. Olyan idegenszerűnek tűnt fel, mikor azt olvastuk keresztjén: Szentgericeai Nagy László, huszárőrhadnagy... hiszen ő a mi emlékünknél mindig csak az a Laci, kinek tiszta gyermeki lelke kikacagott a szemeiből s akiről nem is tudtuk elképzelni, hogy valaha megnő és komoly férfi lesz. S pedig hős lett belőle Paripáját is ott vezették a koporsó előtt fekete bársonnyal letakarva, csákója, kardja a koporsóján. Ez mind a mi gyermekünké volt, s most mindezt gazdátlan mindig csak a bánatnak lett gazdája, mert az ott maradt ő helyette a szülői háznál s a mi lelkünkben. — Utolsó útjára egykori tanára Szporni János főgimn. tanár kísérte el az egyház imádságával s ugyanő szólott vigasztaló szavakat a szülőknél. S azóta itthon van Laci. Van valami szomorú boldogság abban, ha halálunk után visszamegyünk azok közé, akiket szerettünk. És Laci visszajött Berettyóra, ahol első könnyei hullottak, első álmai születtek. Bizonyosan boldogan szövögeti most is gyermekálmait s fiatal szíve lassan, észrevétlenül porladozik a virágok alatt.

— **Szentóra ájtatosság** lesz vasárnap, november 4.-én a zárda templomában, fegyvereink győzelméért és a béke áldásáért délután 5–6 óráig. A szent beszédet az Oltáregylet igazgatója tartja.

— **Csikl Miklós- emlék.** Szép és kegyelmes mozgalmat indított meg Rónay Aurél szentágotai lelkész az oláh csordák betérése alkalmával mártírhalált szenvedett Csikl Miklós plebános emlékének megörökítésére. Állítsunk emléket vértanúinknak. Szerkesztőségünk szívesen vállalja az adományok gyűjtését. A főgimn. tanári kara is készséggel csatlakozik a mozgalmhoz s nagyobb összeggel fog hozzájárulni az emlék alapjához. Az adományokat lapunkban nyugtázzuk.

— **Az Irodalmi Társulat választmány** nov. 8.-án, csütörtökön délután 5 órakor ülést tart a főgimn. tanácskozó termében.

— **Érdekes középiskolai adatok.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium évi fentartása az emult tanévben 160260 koronába került. Tekintetbe véve azt, hogy összesen 376 tanuló tett osztályvizsgálatot, egy tanulóra évi 426 korona költség esett. Számításba véve azután azt, hogy a szülők a ruházzal együtt évente átlag 1000 koronát költöttek egy tanulófiúkra, megállapíthatjuk, hogy ez az iskola több mint félmillió korona évi forgalmat jelent. A gimnázium vagyona különben 480670 K. volt, a tanulók segélyezésére pedig 26269 K.-t fordítottak. Ez az anyagi számvetés is elég tekintélyes, de ki tudná egy iskolának szellemi értékét felszámolni? Már pedig ezek itt az igazi értékek.

— **Mikor a cseh nem politizál.** A cseh háború előtt is politizált ugyan, azonban, ha az üzlet úgy kívánta, nem is volt oly merev nemzetiségi érzületében, mint most. Akkor még nem akart vármegyét bekebelezni a magyar korona testéből, legiénebb üzletileg óhajtott minél több vármegyét meghódítani magának Magyarországól és kapcsolt részeiből. Ezen célból nem is idegenkedett a magyar vezényleti nyelvtől, vagyis helyesebben: a magyar nyelvű üzleti levelezéstől. Nem tartotta nemzetisége megcsorbitásának, ha magyar levelezést folytat, magyar anonszokat küld hamisítatlan cseh dialektusban. Egy ilyen diszpeldányt le is adunk. Ezt a nyomatotol írást egyik szövetségár küldögette ide Magyarországra köszönné és kérvén támogatásunkat illetéknépen:

Tekintetes!

Fogadja szíves köszönettemet a megrendelésért és reményem hogy igen megvolt elégetve. Ezen alkalomnál bocsajtom kegyedhez a kérést, a mellékeld 5 darab megrendelő lapokal ismeretségénél én nékem propagandát csinálni. Kegyed ismeréseit köteleze köszönethez, mert a minőség és az ára portekám konkurencz nélkül.

Minden házi asszony a háztartáshoz fog a melékelt ájzjegyekben valamit találni amit használhat. Mivel az igazgatással takarékoskodok és a vevőket igazán rendkívül olcsón és jóhitelűen kiszolgálom, akarnék ezen úton vásárlóimat nagyobbítani, mert a drága hirdetményeket csakis a vevők fizetnek és az áru megdrágásatik.

Akarok a szíveségét azzal elismerni, hogy az asszonságnak szép ajándékot a háztartásba az áruból adok, ha 5 rendelések az vizsgálati számmal ellátva kapok. Azon esetben hogy kegyed még nehány rendelési lapokat kíván, azonal szolgálom olyanokal. Reményem, hogy kegyed ajánlatom elfogadja, üdvözlöm

S. Stein, Len és pamut áru szövés Nachodon Csehországban.

IRODALOM.

dr. Weisz János, gráci egyetemi tanár Világtörténelme magyarra fordítva. Kiadta Szabó Ferenc nagybecskereki apátplebános. 22 nagy 8-adrétű, egyenkint 50–55 ives kötet. Ara füzve kötetenkint 6 K. az egész mű 132 korona; erős félvásonban, domborművű táblával 8 K. tehát az egész mű 176 K. Megrendelhető dr. Kiss János egyetemi tanárnál, Budapest. IX., Mátyás-utca 18.

Ezt a nagy művet szaktudósok és más

műveltek, akik olvasták, mind megkedvelték és magasztalják. Már nem sok példány van belőle. Megszerzésére ez az utolsó alkalom. U. ott megrendelhetők:

Kath. Agozatos Hittan. Irta: Katschtaler János dr. salzburgi bíboros érsek, ford. Kiss János dr. 6 nagy kötet füzve 38 K. félbörbe kötve 50 K.

Szerkesztői üzenetek.

Szépvíz. Köszönjük, de már előbb épen ilyen irányban megemlékeztünk is így másodszer fölösleges lett volna.

Petrozseny. A lap eddig cserepeldányképen járt. Minthogy azonban a Zeilvölgye érekké előbb megszűnt, a hátralék — mondjuk — 12 Kor.

Brr. Az utóbb küldöttek annyira belső ügyek, hogy egyik-másiknak nyilvános tárgyalását nem tartjuk célszerűnek. Mit szólna a Népszava, ha véletlenül elolvassna? Ezeket az illetékes forumhoz jutattuk.

Csikomlyó. Nagyon helyes, ha hozzászólunk közérdekű kérdésekhez s felszólalunk esetleges visszaélések ellen. Méltóztatásuk azonban még gondolkozni e fontos kérdéstről s valami más kivezető utat keresni, mert mi ezt nem találjuk helyesnek. Hogy csak egyet említsünk: adják ki a napi egy koronát s ebből élelmezze a szülő s ruhával is lássa el az áróját? Hát lehet ez? Nem sokkal célszerűbb, ha a napközi otthonban kapnak ebédet?

Látogatás. . . . Hát bizony a cenzura működik, de az nem baj. Sorát ejtjük. A vásárhelyiek nagyon gyengén támogatnak.

Wien. A demokráciát dolgozza ki részletesebben s általánosabban. A sajtópártolást szintén. A harmadikban van egy pár igen helyes észrevétele, de ezt mi nem mondhatjuk el nyilvánosan Ott igen sok német újság s folyóirat áll rendelkezésére. Tudományos vagy szépirodalmi apróságot fordítson le s küldje el nekünk.

Zágon. Nem ütök meg a mértéket.

Büekkmag, Makk, Csipkerózsabogyó (Heccsempecs)

Szederlevél frissen szedve
és szárítva bármekkora
mennyiségben vásárolók
kilóját 1 koronával

**M. Junge Karlsbad —
Bahnhof**

Parafadugót is veszek. Bevásárlók
keresetnek.

Varróár.

Az én patent varróárom úgy varr mint a varrógép: bőrt, lábbelit, szerzőmöt, szíjjat, szőrmét, szünyeget, takarókat, sátorzöveteket, utikabátokat, zsákokat stb. Kezelése felette könnyű. Nélkülözhetetlen mindenkinek, különösen kézműveseknek, gazdálkodóknak, katonáknak. Sok elismerő irat. Használhatósága garantiálva. A teljes felszerelés ára cérnával együtt, négy különböző árral és használati utasítással a pénz előzetes beküldése mellett 4 kor. 10 fillér, utánvételt 4 kor. 40 fill. Harettérre csak a pénz előzetes beküldése mellett. Szállítási költségek nem számítanak. Elárulitókna árkedvezmény.

Megrendelkező: **Bennek Józsefnél,**
Troppau, Szilézia, Herrengasse 41. 8-7-20

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

A Katholikus Népszövetség évek előtt felállította biztosítási irodáját azon célból, hogy úgy a tagoknak, mint a hozzáférőknek érdekét a biztosítás terén a lehetőséghez képest felkarolja, valamint a szervezeti erő kihasználásával oly előnyöket kivívjon és nyújthasson, melyeket egyedül nem érhetnének el. E célból több

elsőrendű magyar intézettel

valamint Európa egyik legrégebb és leghatalmasabb intézetével lépett összeköttetésbe, mely intézetek

500 millió koronán felül alaptőke

és tartalékokkal rendelkezvén, teljesen megnyugvást szolgáltatnak, hogy mindenki nyugodtan rábízhatja vagyonát. Ezenkívül ezen intézetek mindenféle biztosítási ágazatot felkarolnak és így bármilyen téren kielégíthetik a biztosító közönség mindennemű igényeit.

Az iroda szervezetének fő előnye, hogy minden a kezében fut össze, mindig tudja, látja tagjainak ügyét és mindenkor ellenőrzi a szabályszerű, helyes eljárást; biztosítási dolgokban minden hozzáférőknek szakszerű és lelkiismeretes utbaigazítással szolgál.

Dijaink a legminimálisabbak.

Egyetlen elsőrendű intézet sem szabhat olcsóbb díjat.

Biztosításokat felveszi:

Életbiztosításokat tőkére, vagy életjáradékra, halál, vagy elévés esetére, leánykiházasítási és fű ellátási biztosításokat, valamint jelzálogos életbiztosításokat, ugyszintén családi ellátási biztosításokat.

Páratlan kedvezmény a papság részére,

melyet káplánok, plebánossá történő kinevezésük esetén nyerhetnek, de ebben fiatal plebánosok is részesülhetnek.

Tűzbiztosításokat

száraz és gyújtó villámcsapás ellen, rombolási károk is megtérítetnek. Templomokat, zárdákat, ingó és ingatlan tárgyakat, épületeket, termést, állatokat, lak és ipari berendezéseket, árukat és gépeket. Lábon álló termést.

Templomi harangokat törés vagy repedés által okozott károk ellen.

Törés által okozott károk ellen tükör és üvegtáblákat.

Betöréses lopás ellen templomok, zárdák értéktárgyait, szövetkezetek, pénztintézetek, áruraktárak, háztartási és iroda berendezéseket.

Rablás ellen, pénztári helyiségeket, valamint pénztári kiküldötteket **Jégkár ellen** mindennemű terményeket.

Baleset ellen bármily foglalkozásu egyént, élethossziglani vasuti baleset biztosítást egyszeri díjfizetéssel.

Szavatossági biztosítást templomok, egyetek, iparosok, kereskedők, gyárosok, gazdák, községek, ügyvédek, orvosok, gyógyszereszek, fürdők, szállodák számára.

Automobil biztosítást. — **Óvadék és kezességi biztosítást.** — **Eltulajdonítás, lopás** hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosítást.

Utipegygázás biztosítást. Mindennemű felvilágosítást készséggel nyújt a hozzáférőknek

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpítszövetek
minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.